

Słupsk

BADANIE AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ I OBYWATELSKIEJ W SŁUPSKU

RAPORT

CENTRUM INICJATYW OBYWATELSKICH

AL. SIENKIEWICZA 19, 76-200 SŁUPSK

www.cio.slupsk.pl

Słupsk, lipiec 2020

Zadanie „Solidarność ekonomiczna” współfinansowane ze środków otrzymanych od Narodowego Instytutu Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego w ramach Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich

SPIS TREŚCI

1. Metodologia	3
2. Aktywność społeczna i obywatelska w Słupsku – desk research	4
2.1. Frekwencja wyborcza	4
2.2. Aktywność mieszkańców w organizacjach pozarządowych	4
2.3. WSPIERANIE DZIAŁALNOŚCI SPOŁECZNEJ MIESZKAŃCÓW PRZEZ INSTYTUCJE PUBLICZNE .	5
2.3.1. PROGRAMY WSPÓŁPRACY SŁUPSKA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI	5
2.3.2. SŁUPSKI BUDŻET OBYWATELSKI	6
2.3.3. FUNDUSZ WKŁADÓW WŁASNYCH	7
2.3.4. REGRANTING	7
2.3.5. FUNDUSZ POŻYCZKOWY	8
2.3.6. AKUMULATOR SPOŁECZNY	8
2.3.7. PODMIOTY DZIAŁAJĄCE NA RZECZ ROZWOJU NGO	8
2.4. AKTYWNOŚĆ MIESZKAŃCÓW PRZEJAWIAJĄCA SIĘ W AKCJACH SPOŁECZNYCH, ZBIÓRKACH PUBLICZNYCH, ITP.	9
2.4.1. INICJATYWY GRUP NIEFORMALNYCH	9
2.4.2. UDZIAŁ MIESZKAŃCÓW W REALIZACJI INICJATYWY LOKALNEJ	11
2.4.3. ZAANGAŻOWANIE MIESZKAŃCÓW W DZIAŁALNOŚĆ ZESPOŁÓW OPINIODAWCZO- DORADCZYCH	12
3. EKONOMIZACJA SEKTORA POZARZĄDOWEGO W SŁUPSKU	13
4. ŹRÓDŁA DANYCH	15

1. METODOLOGIA

Centrum Inicjatyw Obywatelskich w Słupsku realizuje zadania związane z rozwojem trzeciego sektora. Swoje zadania wdraża głównie w Słupsku oraz w subregionie Słupskim, jednak uczestniczy również aktywnie w działaniach na szczeblu Województwa Pomorskiego oraz w kraju. Jednym z projektów zainicjowanych przez Centrum Inicjatyw Obywatelskich jest projekt „Solidarność Ekonomiczna”, dofinansowany ze środków Programu Operacyjnego Fundusz Inicjatyw Obywatelskich. W ramach projektu założono realizację badania w zakresie aktywności społecznej i obywatelskiej oraz ekonomizacji sektora pozarządowego w Słupsku. W roku 2019 przeprowadzono ocenę aktywności społecznej i obywatelskiej w Słupsku oraz ocenę potencjału współpracy sektora pozarządowego z lokalnymi przedsiębiorcami. Na roku 2020 zaplanowano realizację następujących celów badawczych:

1. Cel 1: Aktualizacja oceny aktywności społecznej i obywatelskiej w Słupsku.
Przyjęto analizę desk research jako metodę badania, pozwalającą na podsumowanie najważniejszych danych o stanie trzeciego sektora w Słupsku. Desk research to metoda realizacji badań „zza biurka”, która polega na poszukiwaniu informacji i poddanie analizie źródeł wtórnych, które w postaci spisanej istnieją w wielu rodzajach dokumentów, bazach danych, internecie, raportach z badań i sprawozdaniach. W toku analizy oparto się głównie na źródłach danych udostępnionych przez partnera – Miasto Słupsk.
2. Cel 2: przeprowadzenie pogłębionej diagnozy aktywności młodzieży zamieszkałej i/lub uczącej się w Słupsku.
Przyjęto przeprowadzenie badania metodami partycypacyjnymi, opracowanymi we współpracy z Uniwersytetem im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, przy zaangażowaniu studentów specjalności: Animacja Społeczności Lokalnej, na kierunku Psychologia. Szczegółowy raport dot. realizacji celu 2 jest odrębnym dokumentem i zawiera szczegółowy opis metodologii, narzędzi badawczych oraz wyniki diagnozy.

W realizacji badania uczestniczył zespół CIO w składzie:

- Magdalena Teodorczyk - opracowanie aktualnej oceny aktywności społecznej i obywatelskiej w Słupsku, opracowanie koncepcji diagnozy, metod badawczych, narzędzi i wyników Diagnozy Aktywności Społecznej Młodzieży ze Słupska i okolic
- Rafał Bekier - opracowanie koncepcji diagnozy, metod badawczych, narzędzi i wyników Diagnozy Aktywności Społecznej Młodzieży ze Słupska i okolic
- Dominika Gaffka - opracowanie koncepcji diagnozy, metod badawczych, narzędzi i wyników Diagnozy Aktywności Społecznej Młodzieży ze Słupska i okolic
- Bartosz Michalak - opracowanie koncepcji diagnozy, metod badawczych, narzędzi i wyników Diagnozy Aktywności Społecznej Młodzieży ze Słupska i okolic
- Agnieszka Rosińska – nadzór merytoryczny nad realizacją Diagnozy Aktywności Społecznej Młodzieży ze Słupska i okolic
- Inga Kawalek - Diagnozy Aktywności Społecznej Młodzieży ze Słupska i okolic.

2. AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA I OBYWATELSKA W SŁUPSKU – DESK RESEARCH

Aktywność obywatelska jest istotnym czynnikiem wpływającym na rozwój lokalny.

Zaangażowanie obywateli w życie publiczne pozwala na wspólne kształtowanie lokalnej polityki, zwiększa szanse na podejmowanie dobrych decyzji o rozwoju przez lokalną wspólnotę. Najczęściej aktywność lokalną mierzy się w oparciu o takie czynniki jak:

- 1) frekwencja wyborcza
- 2) aktywność mieszkańców w ramach organizacji pozarządowych
- 3) wspieranie działalności społecznej mieszkańców przez instytucje publiczne.
- 4) aktywność mieszkańców przejawiająca się w akcjach społecznych, zbiórkach publicznych, itp..

2.1. FREKWENCJA WYBORCZA

Frekwencja wyborcza Słupszczan w wyborach samorządowych w roku 2018 wyniosła 47,67% i była znacznie niższa niż frekwencja w Polsce (54,90%) oraz na Pomorzu (55,80%). Obiecująco wyglądają dane z wyborów do Parlamentu Europejskiego - frekwencja wyborcza w Słupsku wyniosła 47,58% i była wyższa niż frekwencja na Pomorzu (47,24%) i w Polsce (45,68%).

2.2. AKTYWNOŚĆ MIESZKAŃCÓW W ORGANIZACJACH POZARZĄDOWYCH

Trzeci sektor rozwija się w Słupsku dynamicznie – na przestrzeni lat 2012 – 2020 liczba organizacji pozarządowych wzrosła z 386 do 473. Spośród 473 organizacji 24 (5%) stanowią stowarzyszenia zwykłe, zaś 8%, tj. 38 organizacji posiada status organizacji pożytku publicznego.

W 2020 roku na funkcjonowanie organizacji pozarządowych znacząco wpłynął wybuch epidemii koronawirusa. Większość z nich musiała zawiesić swoją działalność, a niektóre ograniczyły swoją pracę, przestawiając się na pracę zdalną. Z badań przeprowadzonych przez Miasto Słupsk, których celem było zapoznanie się z problemami, jakie zakłóciły funkcjonowanie NGO w czasie wybuchu epidemii, wynika, że największym problemem są obecnie straty finansowe (Wykres 1. Problemy zagrażające funkcjonowaniu NGO). Organizacje nie mają dużych oszczędności, działają z miesiąca na miesiąc, a gdy nie mogą w pełni prowadzić swojej dotychczasowej działalności, nie uzyskują przychodów i zagrożone jest przez to ich przyszłe funkcjonowanie. Dodatkowo ich budżet został obciążony obowiązkiem zapewnienia środków do ochrony osobistej oraz dezynfekcji, nie zapominając o stale ponoszonych kosztach utrzymania pracowników, bieżących opłatach za lokal, leasing, księgowość.

W badaniu, na pytanie „Czy są Państwo w stanie zrealizować projekty, na które uzyskali Państwo dofinansowanie?“, większość organizacji (56%) uznało, że w związku z zagrożeniem epidemiologicznym nie są w stanie realizować projektów. Jedynie 16% uznało, że aktualna sytuacja nie przeszkadza im w realizowaniu projektów. Pozostałe organizacje nie realizują obecnie żadnego projektu - pytanie ich nie dotyczy, bądź nie udzieliły odpowiedzi.

Wykres 1. Problemy zagrażające funkcjonowaniu NGO

Źródło: Raport z badania dotyczącego zakłócenia działalności organizacji pozarządowych w subregionie słupeckim w związku z zagrożeniem epidemiologicznym wywołanym COVID-19, Słupsk 2020

Epidemia miała ogromny wpływ na realizację działań projektowych. Większość organizacji deklaruje, że postara się przesunąć w terminie swoje projekty. Wiadomo, że część zaplanowanych wydarzeń się nie odbędzie. Organizacje obawiają się jak w takiej sytuacji zostaną rozliczone projekty i, czy z powodu koronawirusa mogą stracić przyznane im dotacje. Nie wiedzą, czy przez sytuację zostanie im odebrana dotacja i, czy projekt zostanie uznany za niezrealizowany.

2.3. WSPIERANIE DZIAŁALNOŚCI SPOŁECZNEJ MIESZKAŃCÓW PRZEZ INSTYTUCJE PUBLICZNE

2.3.1. PROGRAMY WSPÓŁPRACY SŁUPSKA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Budżet programów współpracy Miasta Słupska z organizacjami pozarządowymi sukcesywnie wzrasta na przestrzeni ostatnich 9 lat i w 2019 roku wyniósł 4.945.044,59 zł. Począwszy od 2004 roku, przez Radę Miejską w Słupsku uchwalane są wieloletnie i roczne programy współpracy z organizacjami pozarządowymi. Programy te określają obszary i zasady oraz formy współpracy Gminy Miejskiej Słupsk z organizacjami pozarządowymi, a także zawierają wykaz zadań priorytetowych, stanowiących podstawę dla władz Słupska do dysponowania środkami publicznymi, przeznaczonymi na finansowanie lub dofinansowanie zadań publicznych, pozostających we właściwości samorządu, a realizowanych przez organizacje pozarządowe.

W latach 2004-2015 programy współpracy były tworzone przez Urząd Miejski w Słupsku w konsultacji z organizacjami. Natomiast Wieloletni program współpracy Miasta Słupska z organizacjami pozarządowymi na lata 2016-2020 oraz roczny program współpracy Miasta Słupska z organizacjami pozarządowymi na 2016 r. po raz pierwszy zostały zlecone (w formie konkursu ofert) do przygotowania samym organizacjom pozarządowym. Konkurs wygrał projekt „Pozarządówka rządzi” konsorcjum organizacji: Centrum Inicjatyw Obywatelskich, Integracyjny Klub Sportowy „Zryw”, Fundacja Indywidualnego Rozwoju Osób Niepełnosprawnych Progresja oraz Stowarzyszenie Dom na Rozstaju Kultur i Religii. W roku 2017 projekt był kontynuowany przez samo Centrum Inicjatyw Obywatelskich, zaś w latach 2018-2019 projekt kontynuują Centrum Inicjatyw Obywatelskich i Fundacja Indygo.

Na przestrzeni lat budżet programów współpracy Miasta Słupska z organizacjami pozarządowymi stopniowo wzrastał, między rokiem 2014 a 2018 zwiększył się o ponad 1 milion 600 tys. złotych i osiągnął poziom prawie 4,9 mln zł. Jest to wynik zarówno wzrastającej liczby organizacji pozarządowych w mieście, jak również odpowiedzi Miasta na te rosnące potrzeby. Liczba ofert składanych przez organizacje w konkursach miejskich wzrasta, podobnie jak liczba umów o udzielenie dotacji, zarówno tych rocznych, jak i wieloletnich, i tak liczba złożonych ofert (z uwzględnieniem inicjatywy lokalnej) w latach 2014-2018 wzrosła ze 196 do 241 (wzrost o 23%), liczba dofinansowanych projektów z 147 do 170. W latach 2014-2018 około 35% środków przeznaczanych z budżetu miasta na realizację programów współpracy z NGO wydatkowana jest na zadania z obszaru kultury fizycznej i sportu, około 20% na zadania dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przemocy w rodzinie oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej niepełnosprawnych. Wzrastają wydatki dedykowane zadaniom z obszaru ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego (w latach 2014-2018 wzrost dziesięciokrotny) oraz zadaniom z zakresu polityki społecznej (w latach 2014-2018 wzrost o blisko 70%). W wieloletnim programie współpracy Słupska z organizacjami na lata 2016-2020 wydzielono również środki finansowe przeznaczone na zadania na rzecz współpracy i organizacji pozarządowych oraz społeczności lokalnej, zadania na rzecz seniorów i senierek oraz związane z promocją i organizacją wolontariatu czy wspomagające rozwój demokracji i rozwój gospodarczy.

Miasto Słupsk współpracuje z organizacjami także w formach pozafinansowych. Współpraca ta przyjmuje następujący charakter:

- tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym, złożonych z przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz przedstawicieli sektora publicznego.
- użyczenie sprzętu, udostępnianie sal na potrzeby spotkań, pomieszczeń na siedzibę/biuro, użyczenie lokali na preferencyjnych warunkach w trybie bezprzetargowym - w roku 2018 z sal SCOPIES skorzystało ponad 55 organizacji, a siedzibę w SCOPIES ma blisko 30 NGO)
- promowanie przez Miasto działalności organizacji pozarządowych (w tym poprzez Patronat nad wydarzeniami NGO - w 2018 roku objęto patronatem 24 wydarzenia organizacji pozarządowych podmioty)
- prowadzenie i udostępnianie elektronicznej bazy danych o organizacjach pozarządowych i innych podmiotów działających na terenie Miasta.
- prowadzenie Słupskiego Centrum Organizacji Pozarządowych i Ekonomii Społecznej.

2.3.2. SŁUPSKI BUDŻET OBYWATELSKI

Słupski Budżet Obywatelski jest narzędziem służącym zwiększeniu partycypacji społecznej mieszkańców/nek Miasta. Daje on mieszkańcom możliwość zgłaszania projektów – zarówno infrastrukturalnych jak i „projektów miękkich” zgodnych z ich potrzebami, W Słupsku wyznaczono 4 okręgi, w których proponuje się przedsięwzięcia do realizacji oraz głosuje na najbardziej pożądane przez mieszkańców/nki propozycje. Wysokość środków w Słupskim Budżecie Partycypacyjnym utrzymywał się przez kilka ostatnich lat na stałym poziomie 2 milionów złotych, ale w latach 2019 pula środków została zwiększona do kwoty 2,6 mln zł zaś w 2020 wzrósł do kwoty blisko 2,9 mln zł. Na kształt

budżetu i sposób podziału środków Słupskiego Budżetu Obywatelskiego wpływ mają sami mieszkańcy – w wyniku konsultacji regulaminu i podziału środków finansowych oraz ewaluację każdego etapu realizacji budżetu wprowadzane są zmiany, które powodują lepsze dostosowanie tego narzędzia do oczekiwań społecznych. Liczba projektów zgłaszanych w ramach Słupskiego Budżetu Obywatelskiego wzrasta, jak również rośnie liczba mieszkańców biorących aktywny udział w głosowaniu.

Na przestrzeni lat liczba głosujących wzrastała dwu-trzykrotnie, osiągając najwyższą liczbę w roku 2018, tj. ponad 21 tys. mieszkańców (głosowanie dotyczyło budżetu na rok 2019). W listopadowym głosowaniu, dotyczącym budżetu na rok 2020, wzięło udział łącznie 13 617 mieszkańców, z czego 12 738 oddanych głosów stanowiły głosy poprawne. Z udostępnionych danych wynika, że na zadania infrastrukturalne ogólnomiejskie, dedykowane szkołom oraz lokalne złożono projekty na rok 2020 o łącznej kwocie 2.574.698 zł, a pozostała niewykorzystana kwota to 285.302 zł.

2.3.3. FUNDUSZ WKŁADÓW WŁASNYCH

Dotacje udzielane w ramach Programów współpracy z NGO, w Słupsku dla organizacji dostępny jest także Fundusz wkładów własnych. Celem funduszu jest wspieranie organizacji pozyskujących środki finansowe „z zewnątrz”, zmniejszając ich wysiłek finansowy w ten sposób. Środki z funduszu wkładów własnych otrzymują organizacje uczestniczące w otwartym konkursie ofert na wsparcie realizacji zadań publicznych, na realizację których pozyskały środki z innych źródeł. W roku 2019 Miasto Słupsk dofinansowało 12 projektów organizacji współfinansowane ze źródeł zewnętrznych kwotą ponad 129 tys. zł.

2.3.4. REGRANTING

W wieloletnim programie współpracy Miasta Słupska z organizacjami pozarządowymi na lata 2016-2020 wprowadzono 2 nowe instrumenty finansowe dla organizacji pozarządowych – jednym z nich jest Miejski Program Regrantingowy. W jego ramach organizacja lub grupa nieformalna może otrzymać grant w wysokości do 5 000 zł, biorąc udział w otwartym konkursie ofert realizowanym przez operatora programu. W latach 2016-2019 Centrum Inicjatyw Obywatelskich było operatorem 5 konkursów regrantingowych współfinansowanych ze środków Miasta Słupsk w wysokości 75.000,00 zł (łącznie wartość projektów wyniosła 120.640 zł), z których dofinansowano łącznie 27 przedsięwzięć lokalnych, w tym:

- granty dla słupskich NGO o wartości 16.200 zł (dotacja UM Słupsk – 10.000 zł) – w ramach konkursu udzielono grantów na 8 przedsięwzięć, łączna wartość dotacji dla organizacji wyniosła 12.800 zł,
- konkurs grantowy "EKO-GRANT" o wartości 24.400 zł (dotacja UM Słupsk – 20.000 zł) – w ramach konkursu udzielono grantów na 3 przedsięwzięcia, łączna wartość dotacji dla organizacji wyniosła 11.130 zł,
- konkurs grantowy na rzecz zwierząt o wartości 24.400 zł (dotacja UM Słupsk – 20.000 zł) – w ramach konkursu udzielono grantów na 3 przedsięwzięcia, łączna wartość dotacji dla organizacji wyniosła 13.999 zł.
- konkurs grantowy dla słupskich organizacji - Akumulator Społeczny 2017 o wartości 38.590 zł (dotacja UM Słupsk – 10.000 zł) - udzielono grantów na 3 przedsięwzięcia, łączna wartość dotacji dla organizacji

wyniosła 8.989 zł (przedsięwzięcie było także współfinansowane ze środków Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich, łącznie dofinansowano 8 projektów),

- konkurs grantowy SPLOTY POKOLENIOWE o wartości 17.050 zł (dotacja UM Słupsk – 15.000 zł) - udzielono grantów na 5 przedsięwzięć, łączna wartość dotacji dla organizacji wyniosła 14.000 zł.

2.3.5. FUNDUSZ POŻYCZKOWY

Słupsk oferuje również pożyczki na realizację projektów dofinansowanych ze środków zewnętrznych. Organizacje korzystające z pożyczek muszą mieć siedzibę na terenie Miasta. W roku 2018 Miasto przeznaczyło na ten cel 10 tys. zł, ale żadna z organizacji nie skorzystała z tego instrumentu.

2.3.6. AKUMULATOR SPOŁECZNY

Jedną ze skutecznych metod pobudzania aktywności społecznej Pomorzan jest Fundusz Akumulator Społeczny. Mogą z niego skorzystać organizacje pozarządowe oraz grupy nieformalne, działające na pro bono. Operatorem funduszu jest porozumienie pomorskich organizacji pozarządowych (w Słupsku i Powiecie Słupskim jest to Centrum Inicjatyw Obywatelskich). Akumulator Społeczny zasilany jest środkami Funduszu Inicjatyw Obywatelskich oraz środkami z budżetu Miasta Słupska i planuje się aby także zasilął go budżet Powiatu Słupskiego. W ramach Akumulatora można pozyskać dofinansowanie:

- Minigrant do 500 zł na inicjatywę,
- Grant do 5000 zł na działania ze sfery pożytku publicznego,
- Grant do 5000 zł na wsparcie młodej organizacji pozarządowej.

Dofinansowane przez Akumulator Społeczny projekty dotyczą m.in. rozwoju oferty kulturalnej, promowania dziedzictwa kulturowego i historycznego miasta i regionu, promowania kultury fizycznej i sportu, profilaktyki zdrowotnej, aktywizacji społecznej osób niepełnosprawnych, organizacji czasu wolnego, itp.

W latach 2014-2018 Fundusz Akumulator Społeczny pozwolił na osiągnięcie następujących rezultatów w odniesieniu do Miasta Słupsk i Powiatu Słupskiego:

- złożono 320 wniosków o dofinansowanie, udzielono 93 dotacje na działania oraz 15 dotacji na rozwój instytucjonalny organizacji,
- przeznaczono 260.000 zł na inicjatywy społeczne,
- przeprowadzono 10 szkoleń dla grantobiorców, 16 spotkań informacyjnych, 40 spotkań animacyjnych, 5 spotkań sieciujących.

Akumulator Społeczny wywiera istotny wpływ na rozwój pomorskiego sektora pozarządowego - pozwala na wsparcie rozwój zarówno grup nieformalnych, w tym samopomocowych jak również umożliwia wzrastanie młodych pomorskich organizacji pozarządowych i zwiększenie ich efektywności w realizacji inicjatyw w sferze pożytku publicznego.

2.3.7. PODMIOTY DZIAŁAJĄCE NA RZECZ ROZWOJU NGO

W Słupsku istnieje kilka podmiotów, które wspomagają działalność organizacji pozarządowych, w tym podmiotów ekonomii społecznej. Są to głównie Centrum Inicjatyw Obywatelskich w Słupsku oraz Słupskie Centrum Organizacji Pozarządowych i Ekonomii Społecznej.

Centrum Inicjatyw Obywatelskich jest stowarzyszeniem z 25-letnim doświadczeniem, działającym na rzecz rozwoju trzeciego sektora i inicjatyw obywatelskich. Swoje cele realizuje na szereg różnych sposobów – m.in. organizując szkolenia, prowadząc usługi doradcze, wspierając organizacje w sprawach finansowych, itp. W znacznej mierze działalność CIO dotyczy obszarów na styku NGO i sektor publiczny, a w ostatnim czasie również na styku NGO i środowiska biznesowe. CIO tworzy przestrzeń debaty, pozyskuje opinie społeczności lokalnej o najważniejszych sprawach miasta, prowadząc i zlecając badania społeczne, sondażowe, organizując wydarzenia sprzyjające wymianie doświadczeń i opinii, itp.. CIO prowadzi także Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej w subregionie słupskim, wspólnie z partnerami LGD Partnerstwo Dorzecze Słupi oraz Słowińską Grupą Rybacką.

Słupskie Centrum Organizacji Pozarządowych i Ekonomii Społecznej. Od 2013r. w Słupsku funkcjonuje prowadzone przez Miasto Słupsk Słupskie Centrum Organizacji Pozarządowych i Ekonomii Społecznej. Oferuje ono wsparcie dla organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej, działających na rzecz mieszkańców Miasta w postaci doradztwa, konsultacji a także oferując dostęp do infrastruktury. Organizacje mogą skorzystać zarówno z części biurowej oraz z trzech sal szkoleniowych z możliwością połączenia ich w jedną salę konferencyjną. Budynek SCOPIES jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych – mieści się tu winda oraz napisy w języku Braille'a. Centrum jest wyposażone w sprzęt komputerowy, teleinformatyczny, urządzenia multimedialne oraz sprzęt i urządzenia biurowe. Centrum wspiera również grupy nieformalne i indywidualnych mieszkańców Słupska w realizacji wydarzeń na rzecz środowiska lokalnego, w tym w formule inicjatywy lokalnej. Z infrastruktury SCOPIES w roku 2018 skorzystało 55 organizacji poprzez korzystanie z dostępności sal na swoje cele, zaś siedzibę swoją posiada tam 27 organizacji pozarządowych.

2.4. AKTYWNOŚĆ MIESZKAŃCÓW PRZEJAWIAJĄCA SIĘ W AKCJACH SPOŁECZNYCH, ZBIÓRKACH PUBLICZNYCH, ITP.

2.4.1. INICJATYWY GRUP NIEFORMALNYCH

Jednym ze wskaźników aktywności obywatelskiej jest liczba inicjatyw podejmowanych przez grupy nieformalne. Czas izolacji, który przyniosła nam epidemia koronawirusa, w naturalny sposób rozwija potrzebę wspólnotowości i wzmacnia więzi sąsiedzkie. W związku z trwającą pandemią COVID-19 mieszkańcy Słupska łączą siły w niesieniu pomocy osobom najbardziej potrzebującym, solidaryzują się także z personelem medycznym, służbami bezpieczeństwa – będącymi na pierwszej linii frontu w walce z zagrożeniem. W tak trudnym dla nas wszystkich momencie wiele osób zainicjowało szereg działań pomocowych. Wśród wyrazów wsparcia dla służby zdrowia pojawiają się codziennie takie inicjatywy jak na przykład:

- szycie maseczek dla szpitali,
- zbiórki pieniędzy organizowane w Internecie mające na celu kupno sprzętu w walce z koronawirusem,

- wsparcie od firm, które przekazują pieniądze służbie zdrowia w czasie epidemii koronawirusa,
- ciepły posiłek dla pracowników służby zdrowia.

Do działań mieszkańców Słupska, które odbiły się echem na skalę całej Polski należy między innymi lokalna akcja szycia masek ochronnych dla chętnych placówek w Trójmieście. Zjednoczone pod hasłem #ngosySZYJĄMASKI3city, z pomocą ruszyły organizacje pozarządowe i krawcowe od Trójmiasta, przez Tczew, Pelplin aż po Słupsk. We współpracę włączyło się Stowarzyszenie Kobiety Słupsk, kierowane przez Danutę Wawrowską.

Prawdopodobnie najbardziej rozpoznawalną akcją, ponieważ przenoszącą się na działania lokalne – już w ponad stu miastach – jest polska akcja „Widzialna ręka”. Początkowo była to grupa na Facebooku, która powstała dla kilku znajomych, w razie, gdyby w kwarantannie chcieli porozmawiać lub potrzebowali pomocy. Teraz akcja „Widzialna Ręka Słupsk” ma ponad 2,8 tys. członków i dotyczy wsparcia starszych oraz innych będących w potrzebie w Słupsku i najbliższej okolicy przez wykonanie niezbędnych zakupów, realizację recept, wyprowadzenie psa. Co więcej, członkowie grupy deklarują chęć oddania komputerów i monitorów na rzecz uczniów, niemających do nich dostępu, a potrzebujących ich do uczestnictwach w lekcjach prowadzonych online, dzielą się książkami, oferują darmowe przewozy rzeczy dla potrzebujących (np. Dobroczynny wóz Irka), prowadzą porady prawne, konsultacje psychologiczne, a nawet - jak jedna studentka logopedii z Słupska - udostępniają nagrane przez siebie audiobooki bajek, by zapewnić dzieciom rozrywkę w czasie kwarantanny. Koordynatorką akcji „Widzialna Ręka Słupsk” jest, wspomniana już wcześniej, Danuta Wawrowska, która wraz z mieszkankami i mieszkańcami Słupska i okolic wyprodukowała już 25.000 masek, 5.000 przyłbic i 700 fartuchów dla lokalnej służby zdrowia, służb pomocy, służb porządkowych. Działania rozrosły się do takich rozmiarów, że potrzebna była zmiana lokalu na większy, dlatego centrum logistycznym stał się lokal udostępniony przez Miasto Słupsk. Dodatkowo, aby działania słupskiej Widzialnej Ręki były bardziej efektywne, inicjatywę zaczął koordynować również Hufiec ZHP Ziemi Słupskiej. Osoba potrzebująca zgłasza swoją potrzebę pomocy, np. w zrobieniu zakupów spożywczych, a harcerze i instruktorzy Związku Harcerstwa Polskiego poprzez aplikację iHelpYou łączą się z najbliższym dostępnym wolontariuszem i informują go o zgłoszeniu.

Do szycia maseczek dołączają się uczniowie okolicznych szkół (Technikum Weterynaryjne, Zespół Szkół Mechanicznych i Logistycznych, Liceum Plastyczne), pielęgniarki, zwykli mieszkańcy, którzy przekazują je później do placówek medycznych, oddają potrzebującym lub jak Grażyna Koperkiewicz, mieszkanka Bierkowa koło Słupska, rozwiesza na swoim płocie foliowe torebki, w których są zapakowane uszyte przez nią kolorowe maseczki. Krzysztof Nowakowski z Klubu Coolturka, choć musiał zawiesić własną działalność, postanowił włączyć się do akcji i wspólnie z słupskimi szkołami: Szkołą Podstawową nr 5, z Zespołem Szkół Technicznych oraz Zespołem Szkół Mechanicznych i Logistycznych rozpoczął produkcję przyłbic ochronnych dla medyków. Przyłbice drukowane są metodą 3D i co najważniejsze, oddawane medykom zupełnie za darmo.

Szczególną inicjatywą w czasie zagrożenia epidemią koronawirusa wykazuje się Zespół Szkół Informatycznych w Słupsku. Przystąpili oni do projektu Folding@home, który daje szansę przekazania swoich zasobów komputerowych do badań COVID-19, wykorzystując do tego celu moc obliczeniową procesorów i kart graficznych 18 stanowisk komputerowych znajdujących się w szkole. Społeczność szkolna Zespołu Szkół Informatycznych i Szkoły Mistrzostwa Sportowego w Słupsku, organizowała akcje pod takimi hasłami jak: „Jak zostać w domu i nie zwariować”, w ramach której uczniowie, nauczyciele, absolwenci zamieszczali w sieci zdjęcia przedstawiające, jak pozytywnie i kreatywnie radzić sobie

z izolacją; "Stop Mitom! Nasze zwierzaki nie przenoszą koronawirusa", sprzeciwiającą się szkodliwym fake newsom; „Chronię siebie i swoich bliskich, a w wolnym czasie nie rezygnuję z matematyki”, w ramach której młodzi słupszczanie stworzyli kreatywne „matematyczne maseczki” promujące królową nauk oraz akcję promującą czytelnictwo, w ramach której wrzucają do sieci zdjęcia z ulubionymi tytułami książek.

Dwóch uczniów z Technikum mechanicznego – Adrian Kałużny i Alan Wieczorek- w ramach operacji Odporna Wiosna wspierają Straż Graniczną na przejściach granicznych jako żołnierze z 73. Batalionu Lekkiej Piechoty w Słupsku, zajmują się również logistyką dotyczącą transportu żywności dla potrzebujących z magazynów do placówek Caritas, skąd trafiają one do ludzi, którzy są najbardziej potrzebujący.

W pomoc angażują się też lokalni przedsiębiorcy - Firma Mowi Polan wsparła szpitale w Słupsku, Ustce i Sławnie oraz Pogotowie Ratunkowe w Słupsku, przekazując im nieodpłatnie sprzęt medyczny o wartości prawie 200 tys. zł, jedna z gorzelni przekazała szpitalom 100 litrów spirytusu niezbędnego do produkcji środka odkażającego, firma Aerosol Service z Charnowa, która podarowała Samodzielnemu Publicznemu Miejskiemu Zakładowi Opieki Zdrowotnej w Słupsku zapas płynów do higieny rąk, natomiast słupscy restauratorzy zaczęli dostarczać posiłki na oddział ratunkowy. Myśliwi z słupskiego okręgu Polskiego Związku uczestniczą w akcji #MYŚLIWIZPOMOCA, którym celem jest szycie maseczek jednorazowych dla potrzebujących szpitali, jak również podejmują się innych działań - zawieźli wyroby z dziczyzny do szpitala w Słupsku oraz Lęborku, ratowników medycznych stacjonujących w Potęgowie, a także do dwóch domów pomocy społecznej w Lęborku.

Bardzo widoczne są działania dyżurujących wolontariuszy dostarczających rzeczy pacjentom odciętym od rodzin oraz wspierających słupskie hospicjum. Dystrybuowanie ulotek informacyjnych na temat instytucji pomocy wraz z nr telefonów (przygotowanych przez Centrum Inicjatyw Obywatelskich w Słupsku) za pośrednictwem harcerzy, wolontariuszy, piekarni oraz aptek.

Nie sposób wymienić wszystkich osób zaangażowanych w nieformalne inicjatywy lokalnej społeczności. Wart podkreślenia jest natomiast fakt, iż szczególna sytuacja, z którą przyszło się nam mierzyć, jest bodźcem dla bardzo wielu osób, które dobrowolnie nie podejmowały się dotychczas tak wielu działań związanych z partycypacją obywatelską. Mieszkańcy Słupska w niczym nie ustępują społecznościom innych miast i kierowani poczuciem wspólnotowości działają, i to bardzo skutecznie.

2.4.2. UDZIAŁ MIESZKAŃCÓW W REALIZACJI INICJATYWY LOKALNEJ

Inicjatywa lokalna jako narzędzie partycypacyjne dostępne dla mieszkańców Słupska jest wykorzystywane stosunkowo efektywnie. Angażują się bowiem oni w projekty porządkowania przestrzeni miejskiej i w takie przedsięwzięcia, które wynikają z ich bezpośrednich potrzeb. Na początku roku miasto ogłasza otwarty nabór wniosków, w którym mieszkańcy/nki deklarują gotowość zaangażowania społecznego w konkretną inicjatywę, określając precyzyjnie potrzebę, kwotę, którą chcieliby otrzymać na przeprowadzenie zaplanowanych działań, itp. Wnioski po dokonaniu oceny przez komisje wybierane są do realizacji. Dzięki temu w latach 2014-2020 wysokość środków przeznaczonych na realizację inicjatyw lokalnej wyniosły:

- w roku 2014 - 119.980 zł (złożono 6 wniosków, zawarto 5 umów)
- w roku 2015 - 100.000 zł (złożono 15 wniosków, zawarto 11 umów)

- w roku 2016 - 100.000 zł (złożono 9 wniosków, zawarto 8 umów)
- w roku 2017 - 100.000 zł (złożono 16 wniosków, zawarto 10 umów)
- w roku 2018 – 85.405 zł (złożono 11 wniosków, zawarto 8 umów)
- w roku 2019 - 93.250 zł, gdzie 7.220 zł nie zostało zrealizowane z powodu rezygnacji z zadania przez Inicjatorów (złożono 16 wniosków, zawarto 9 umów)

2.4.3. ZAANGAŻOWANIE MIESZKAŃCÓW W DZIAŁALNOŚĆ ZESPOŁÓW OPINIODAWCZO-DORADCZYCH

W Słupsku istnieje kilka organów doradczych wspierających Miasto Słupsk w różnych obszarach. Jednym z takich organów wspierających Miasto we współpracy z organizacjami pozarządowymi jest *Słupska Rada Działalności Pożytku Publicznego*. Rada została powołana Zarządzeniem Prezydenta Miasta Słupska w listopadzie 2015r., a od 2019 roku w jej skład wchodzi:

- 11 przedstawicieli/lek słupskich NGO
- 2 przedstawicieli/lek Rady Miejskiej
- 4 przedstawicieli/lek Prezydent Miasta.

Do głównych zadań Rady należy m.in.: wyrażanie opinii na temat dokumentów strategicznych Miasta, opiniowanie projektów uchwał i aktów prawa miejscowego dotyczących sfery zadań publicznych oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi, udzielanie pomocy i wyrażanie opinii w przypadku sporów między organami administracji publicznej a organizacjami oraz w sprawach dotyczących zadań publicznych, w tym zlecenia tych zadań do realizacji przez organizacje pozarządowe.

Od czerwca 2015r. funkcjonuje także *Rada Organizacji Pozarządowych*, a obecnie w jej skład wchodzi 7 przedstawicieli/lek organizacji działających na terenie Słupska.

W Słupsku ponadto działa *Słupska Rada Kobiet*, zrzeszająca głównie słupszczanki, które chcą działać na rzecz Miasta i jego mieszkańców reprezentujące różne środowiska – samorządowe, pozarządowe oraz sektor prywatny. Aktualnie SRK składa się z 11 członkiń. Do jej zadań należy m.in. analiza polityki Miasta pod względem potrzeb i oczekiwań kobiet, wyrażanie opinii na temat dokumentów strategicznych Miasta, opiniowanie projektów uchwał i aktów prawa miejscowego dotyczących wszystkich obszarów bezpośrednio i pośrednio dotyczących sytuacji kobiet w Mieście oraz równouprawnienia, wspieranie organizacji akcji społecznych oraz imprez podejmujących tematy kobiece oraz równouprawnienia, monitorowanie działań Miasta pod kątem realizowania polityki rodzinnej (m.in. udzielanego wsparcia, itp.

Dodatkowo, istnieje w *Słupsku Młodzieżowa Rada Miejska*, zrzeszająca aktualnie 23 radnych wybieranych w wyborach tajnych i bezpośrednich pośród uczniów szkół ponadgimnazjalnych znajdujących się w mieście Słupsk na 2-letnią kadencję. Do głównych celów Rady należy: zachęcenie słupskiej młodzieży do aktywnego udziału w życiu publicznym i społecznym, promowanie działań mających na celu walkę z dyskryminacją oraz wykluczeniem społecznym młodzieży, wspieranie projektów służących integracji słupskiej młodzieży, w szczególności projektów skierowanych na aktywne spędzanie wolnego czasu lub rozwój edukacyjny i kulturalny, rozwój aktywności młodzieży poprzez udział w samorządności lokalnej, umożliwienie młodzieży realnego wpływu na działania władz miasta dotyczącego polityki młodzieżowej poprzez m.in. przedstawianie opinii na temat projektów uchwał Rady Miejskiej, itp.

Słupska Rada Kultury jest organem opiniodawczo - doradczym Prezydenta Miasta Słupska w sprawach dotyczących kultury i wspiera Prezydenta Miasta Słupska w realizacji przedsięwzięć mających na celu rozwój kulturalny na terenie Miasta Słupska. Do jej zadań należy w szczególności: opiniowanie strategii rozwoju Miasta Słupska w zakresie kultury, opiniowanie projektów budżetu Miasta Słupska w części dotyczącej kultury, opiniowanie strategicznych projektów i programów kulturalnych oraz wydarzeń artystycznych w mieście Słupsku, inicjowanie dialogu na temat rozwoju kultury, w tym w zakresie kierunków i priorytetów polityki kulturalnej Miasta Słupska, inicjowanie i wspieranie przedsięwzięć w zakresie kultury i sztuki oraz szeroko rozumianej edukacji kulturalnej, inicjowanie i wspieranie przedsięwzięć i działań promocji Miasta Słupska w oparciu o działania kulturalne, inicjowanie i wspieranie przedsięwzięć wspomagających działania słupskiego środowiska twórczego, diagnozowanie stanu kultury na terenie Miasta Słupska. W skład Rady Kultury wchodzi obecnie: 7 przedstawicieli/lek publicznych instytucji kultury, 3 animatorów kultury, przedstawicielka Wydziału Kultury Urzędu Miejskiego, przedstawicielka Rady Miejskiej.

Celem działania **Słupskiej Rady Seniorów** jest zapewnienie seniorom wpływu na sprawy dotyczące społeczności Miasta Słupska, ze szczególnym uwzględnieniem seniorów. Słupska Rada Seniorów jest organem doradczym, konsultacyjnym i inicjatywnym wobec Rady Miejskiej w Słupsku i Prezydenta Miasta Słupska. Rada działa w następujących obszarach senioralnych: aktywizacji i integracji społecznej, zapobiegania marginalizacji, poprawy społecznego wizerunku, ochrony zdrowia, rozwoju form wypoczynku oraz dostępu do edukacji, kultury i sportu. Do zadań Rady należy: ścisła współpraca z władzami Miasta Słupska, przedstawianie propozycji w zakresie ustalania priorytetowych zadań, monitorowanie potrzeb słupskich seniorów, wydawanie opinii i formułowanie wniosków służących rozwojowi działalności na rzecz seniorów, informowanie społeczności Słupska o szczególnych kierunkach działań podejmowanych przez służby miejskie i partnerów pozarządowych na rzecz środowiska seniorów. Obecnie powołano Radę Seniorów na II kadencję, a w jej składzie zasiada 13 seniorów zainteresowanych działaniem na rzecz osób starszych, reprezentujących organizacje pozarządowe działające na rzecz osób starszych, podmioty prowadzące uniwersytety trzeciego wieku, które działają na terenie Słupska, przedstawiciel/ka Prezydenta Miasta Słupska, przedstawicielka Rady Miejskiej.

3. EKONOMIZACJA SEKTORA POZARZĄDOWEGO W SŁUPSKU

Sektor ekonomii społecznej tworzą Podmioty Ekonomii Społecznej, które są definiowane jako:

1. przedsiębiorstwa społeczne, w tym spółdzielnia socjalna,
2. podmiot reintegracyjny, realizujący usługi reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (CIS, KIS, ZAZ, WTZ)
3. organizacja pozarządowa lub podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r. poz. 239, z późn. zm.);
  - a. podmiot sfery gospodarczej utworzony w związku z realizacją celu społecznego bądź dla którego leżący we wspólnym interesie cel społeczny jest racją bytu działalności komercyjnej. Grupę tę można podzielić na następujące podgrupy

- b. organizacje pozarządowe prowadzące działalność gospodarczą
- c. spółdzielnie, których celem jest zatrudnienie tj. spółdzielnie pracy, inwalidów i niewidomych
- d. spółki non-profit.

W dostępnych bazach danych można znaleźć informację o następującej liczbie przedsiębiorstw społecznych/spółdzielni socjalnych zlokalizowanych w Słupsku:

- wg bazy PES prowadzonej przez ROPS w Gdańsku, w Słupsku istnieją 4 spółdzielnie socjalne (SS „Bociek”, SS Interpoland, SS Remedium, SS „Lider” (stan na II 2019 r.)

- wg bazy przedsiębiorstw społecznych prowadzonej przez MPiPS w Słupsku istnieją 3 przedsiębiorstwa społeczne, w tym jedna pokrywająca się z ww bazą PES (pozostałe wcześniej nieuwzględnione to: Fundacja PION, SS Pomocna Dłoń”; stan na lipiec 2019).

Wg danych OWES nie są to wyczerpujące dane. Brakuje w ww bazach także takich podmiotów jak: Witaj Świecie Sp. z o.o, Kooperativo SP. z o.o, Fundacja Przyszań, a dodatkowo dla rozwoju ekonomii społecznej w Słupsku istotne znaczenie ma SS „Drabina”, której siedziba zlokalizowana jest w Ustce, a jej jednym z dwóch założycieli jest Miasto Słupsk. Zupełnie brakuje informacji w ww bazach danych o organizacjach pozarządowych, które prowadzą działalność gospodarczą, ale nie posiadają statusu przedsiębiorstwa społecznego (m.in. z powodu zatrudniania mniej niż 3 osób na potrzeby działalności gospodarczej).

W Słupsku funkcjonują ponadto (wg bazy PES prowadzonej przez ROPS w Gdańsku):

- Centrum Integracji Społecznej prowadzone przez Stowarzyszenie Horyzont
- Warsztaty Terapii Zajęciowej prowadzone przez (dane z 2017 r.):
  - Polski Związek Niewidomych Oddział w Słupsku
  - Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną.

W rozwoju ekonomii społecznej w regionie istotne znaczenie odegrało wsparcie Ośrodków Wspierania Ekonomii Społecznej.

Ośrodek Wspierania Ekonomii Społecznej w subregionie słupskim funkcjonuje od 2013r. (w latach 2013 – 2015 prowadzony przez Pomorską Agencję Rozwoju Regionalnego, a od roku 2017 przez CIO i partnerów). Działania prowadzone przez OWES ukierunkowane są na wzrost zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej. W tym zakresie oferuje wsparcie informacyjne, animacyjne, doradcze (ogólne, specjalistyczne, biznesowe), szkoleniowe oraz finansowe (dotacje na utworzenie nowych miejsc pracy).

W ramach działań OWES w subregionie słupskim, w latach 2013-2019 utworzono 30 przedsiębiorstw społecznych (spółdzielni socjalnych, organizacji pozarządowych prowadzących działalność gospodarczą, spółek non-profit, itp.), w których pracę znalazło ponad 190 osób. Przedsiębiorstwa te otrzymały dofinansowanie na stworzenie miejsc pracy oraz otrzymują finansowe wsparcie pomostowe na sfinansowanie części kosztów zatrudnienia.

4. ŹRÓDŁA DANYCH

*Analiza danych zastanych dotyczących problemów społecznych Słupska ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizacji, Gdańsk, maj 2017,
A Alicja Zajęczkowska, M. Szczypior*

Raport z badania dotyczącego warunków życia i jakości usług publicznych w Mieście Słupsku, Słupsk, lipiec 2019

Mapa dotacji UE - <http://www.mapadotacji.gov.pl/>

*Badania własne Centrum Inicjatyw Obywatelskich – dane pozyskane od lokalnych przedsiębiorców za pomocą kwestionariusza wywiadu
BIP Urzędu Miejskiego w Słupsku*